

Greve Hospital

Ordet hospital kommer fra det latinske ord hospitalia, som betyder hus, kro, gæstebolig, eller rum for fremmede = herberg. Hospitaler kendes helt tilbage fra middelalderen og blev oprettet på offentligt initiativ. Her fik de syge, gamle og fattige udover husly, også et minimum af penge eller naturalier til livets opretholdelse. Der var også forsørgelse og opdragelsesanstalter. Der levede man efter et helt anderledes strengt reglement. Fattiggårde kommer først til i 1840'erne.

Greve Hospital blev oprettet i 1710 af Magrethe Gjedde og Holger Vind fra Gjeddesdal Gods. Fra kirketiende fra godsets kirker skænkede de 3500 Rigsdaler. Renterne skulle anvendes til vedligehold af bygningen og til underhold af beboerne.

Præsten administrerede huset, og "læseren" var hans forlængede arm til at holde opsyn med lemmer og hus.

Bygningen indeholdt 7 lejligheder.

De bestod hver af en forstue med åben skorsten, et rum og et kammer bagved, ca. 24 kvm i alt. Den syvende af lejlighederne var lidt større, måske 2-3 kvm fordi der var en lille bedestue i stedet for kammer, og beboedes af læseren/opsynsmanden. Han holdt alle under opsyn og sørgede for, at de fik bibeltimer hver morgen og aften fra kl. 6 til 7; om vinteren dog kl. 8-9 morgen og kl. 4 aften. Generelt var huset i en god stand.

I perioden 1796 til 1847 under præsten Frantz Daniel Møllerup forfaldt huset en hel del.

Fra 1847 til 1877 hed præsten Petyer Wilhelm van Wylich, han fandt at huset var blevet en røverkule, som han ville forvandle til et anstændigt og renligt bedehus. Han satte store reparationer i gang, bl.a. kom der nye vinduer/døre og murværk. Inventaret blev forøget med bl.a. 6 bibler, nye bænke og et stueur til bedestuen. I perioden 1886-1910 købtes der kakkellovne til erstatning for bilæggerovnene. Der blev lagt trægulv, og der kom et tørvehus til. I 1936 fik de udendørs vandhane. Elektricitet kom også omkring den tid.

Her kommer et par eksempler på hvem, der boede der og hvornår.

1970 Lejlighed nr. 4: enlig ældre kvinde.

1930 Lejlighed nr. 5: enlig ældre mand.

1890 Lejlighed nr. 3, bolig for 2 husstande: I stuen boede et ældre ægtepar nogenlunde rimeligt, og i kammeret en svagelig person som havde noget fællesskab med dem i stuen, bl.a. for at få varm mad og pleje.

1840 Lejlighed nr. 4: enlig kvinde med flere børn, og i kammeret en ældre svagelig person.

1820 Lejlighed nr. 2: ægtepar med 4 børn og i kammeret et ældre ægtepar.

I 1953 byggedes et alderdomshjem i Greve, men de sidste beboere foretrak at blive boende til de ikke kunne klare sig selv længere.

Ved en undersøgelse i 1864 af alle Danmarks fattiggårde/huse, blev lejlighederne i Greve Hospital beskrevet med ordene:

- Usle, elendige, usunde og uhygiejniske. Dårlig stand, sumpet beliggenhed og kolde og fugtige.
- Der var overfyldt og lergulvene var smuldrede og hullede.
- Beboernes urenligheder samlede sig i hullerne i gulvet og væggene var sorte og snavsede.
- Der var lus og lopper.
- Der lugtede af uvaskede mennesker, røg, mad, snavs og uhumskheder.
- Der var gamle, syge og døende i husene.
- Det var vanskeligt at skaffe vand.

Greve Hospital har dog selv i forfaldsperioden tilhørt den bedre del af fattighusene.

Beboerne var fortrinsvis ældre gamle udslidte landarbejdere fra Gjeddesdal Gods. Der boede dog også enlige mødre, syge, invalider, enker og deres børn. Halvdelen var voksne kvinder, 2 ud af 3 var enker

eller ugifte. Der levede også mange børn på Greve Hospital. I perioder var 1/3 børn af enker, forladte eller børn af ugifte kvinder.

Et eksempel på reglement for Greve Hospital:

"Regel 9. Vil et Lem som er ulydigt, liderligt, eller uforligeligt med andre, ikke på Sognepræstens Advarsel og Formidling bedre sig, andrages det for os, at een sådan efter Beskaffenhed, sig selv til Bedring og andre til Exempel, skal vorde inden Hospitalet anseet og med Mulct straffes, men skulle ikke derved dette øyemærke, skal en sådan forvises Hospitalet, og uden for med Gabestokken eller anden vilkårlig Straf efter Sagens Beskaffenhed ansees."

Huset kan i dag ses på frilandsmuseet i Lyngby. Det er kalket gult over stok og sten, dvs. både sylt og bindingsværk er kalket, og huset er med stråtag.

Kilde: 24 timer, 26-04-2006, Hunker